

TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI

ISSN: 2992-9083

O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI

VOL. 3 ISS:5 (2026)

INSURANCE MARKET OF UZBEKISTAN

СТРАХОВОЙ РЫНОК УЗБЕКИСТАНА

INSURANCE

TDIU, Islom Karimov 49, 100066, Toshkent

<https://insurance.tsue.uz>

“O‘ZBEKISTON SUG‘URTA BOZORI” JURNALI TAHRIR KENGASHI A‘ZOLARI

1. Teshabayev To‘lqin Zakirovich (Kengash raisi. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti rektori, i.f.d. prof.).
2. Fayziyev Orifjon Olimovich (Kengash raisi o‘rinbosari, Istiqbolli loyihalar milliy agentligi direktor o‘rinbosari).
3. Azimov Rustam Sadikovich (O‘zbekinvest eksport-import sug‘urta kompaniyasi AJ Bosh direktori, i.f.d. prof.).
4. Mehmonov Sultonali Umaraliyevich (Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti prorektori, i.f.d., prof.).
5. Abduraxmonova Gulnora Qalandarovna (Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti prorektori, i.f.d. prof.).
6. Xudoyqulov Sadirdin Karimovich (TDIU huzuridagi “O‘zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolari” ilmiy tadqiqot markazi direktori).
7. Xalilov Oybek Nasirovich (O‘zbekiston sug‘urta bozori professional ishtirokchilari Uyushmasi Kengash raisi).
8. Qo‘ldoshev Qamariddin Mansurovich (TDIU “Sug‘urta ishi” kafedrasida professori, i.f.d., Bosh muharrir).
9. Zaynalov Jahongir Rasulovich (Samarqand iqtisodiyot va servis instituti “Moliya” kafedrasida mudiri, i.f.d. prof.).
10. Shennayev Xo‘jayor Musurmanovich (TDIU “Sug‘urta ishi” kafedrasida mudiri, DSc, prof.).
11. Boyev Habibullo Ismoilovich (TDIU “Soliq va soliqqa tortish” kafedrasida professori, i.f.d.).
12. Nurullayev Abdulaziz Sirojiddinovich (TDIU “Sug‘urta ishi” kafedrasida dotsenti, i.f.d.).
13. Merident Randles (FSA, MAAA. Prinsipal & Consulting Actuary. Senior Consultant, UNDP-Milliman Global Actuarial Initiative).
14. Ong Xie (FIA, FSAS. Program Manager, UNDP-Milliman Global Actuarial Initiative. Pronouns: She/Her).
15. Yadgarov Akram Akbarovich (TDIU “Yashil iqtisodiyot” kafedrasida professori, i.f.d.).
16. Yuldashev Obiddin Toshmurzayevich (TDIU magistratura dekan muovini, i.f.d.).
17. Maxmudov Akbar Abduxamidovich (Toshkent ijtimoiy innovatsiya universiteti rektori, PhD, dotsent).
18. Axrorov Zarif Oripovich (TDIU Samarqand filiali “Moliya, soliq va bank ishi” kafedrasida mudiri, i.f.d., dotsent).
19. Qurbonov Xayrulla Abdurasulovich (TDIU Xalqaro va milliy reytinglar bilan ishlash bo‘limi boshlig‘i, i.f.n. dots.).
20. Raxmatullayev Botirjon Abduxamidovich (Toshkent xalqaro moliyaviy boshqaruv va texnologiyalar universiteti. Akademik faoliyat bo‘yicha prorektor PhD, dotsent).
21. Musaxonzoda Ikromjon Sobirxon o‘g‘li (TMC institute “Milliy ta’lim yo‘nalishlari akademik faoliyat va ilmiy ishlar” bo‘yicha prorektor, PhD).
22. Hasanov Xayrulla Nasrullayevich (TDIU Besh tashabbus markazi bo‘lim boshlig‘i, PhD).
23. Kenjayev Ilxom G‘iyozovich (TDIU magistratura dekan muovini, PhD, dots.).
24. Imomov Hamdilla Hamdamovich (TDIU “Korporativ moliya va qimmatli qog‘ozlar” kafedrasida professor v.b., i.f.n.).
25. Baratova Dinara Alisherovna (TDIU “Sug‘urta ishi” kafedrasida dotsenti, PhD. Tahririyat kengashi kotibi).
26. Agzamov Avazxon Talgatovich (TDIU “Soliq va soliqqa tortish” kafedrasida professori, PhD).
27. Nomozova Qumri Isoyevna (Bank moliya akademiyasi dotsenti, PhD).
28. Xamdamov Shoh-Jaxon Raxmat o‘g‘li (TDIU “Korporativ moliya va qimmatli qog‘ozlar” kafedrasida dotsenti, PhD).
29. Maxmudov Samariddin Baxriddinovich (“Ma‘mun” universiteti “Iqtisodiyot” kafedrasida dotsenti, PhD).
30. Abduturapova Dildora Farxodjon qizi (“Ilmiy tadqiqot faoliyatini tashkil etish” bo‘limi bosh mutaxassisi, PhD).
31. Abdusattarova Dildora Baxodirovna (TDIU “Soliq va soliqqa tortish kafedrasida dotsenti).
32. Nosirov Jasur Tursunpulotovich (Toshkent xalqaro moliyaviy boshqaruv va texnologiyalar universiteti “Akademik faoliyat va registrator” departamenti rahbari, PhD, dotsent).
33. Adilova Gulnur Jorabayevna (TDIU “Sug‘urta ishi” kafedrasida dotsenti, PhD.).
34. Malikova Dilrabo Mo‘minovna, (TDIU Samarqand filiali "Moliya, soliq va bank ishi" kafedrasida dotsenti, PhD).
35. Bobomurotova Manzura Panji qizi (TDIU “Soliq va soliqqa tortish” kafedrasida assistenti, PhD).

№	MUNDARIJA	Page
1.	YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH VA ATMOSFERAGA CHIQARILADIGAN CO₂ EMISSIYASI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK <i>Xoshimov P.Z, Egamnazarova G.Sh</i>	4
2.	YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA HUDUDIY MAISHIY CHIQINDILARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: XORAZM VILOYATI MISOLIDA EMPIRIK TAHLIL <i>Djumabayeva Shaira Xalillayevna, Jumaniyozov Farxodjon Rajapboy o'g'li</i>	8
3	TOSHKENT MINTAQASIGA XOS AGROTURIZM RESURSLARI HAMDA INFRATUZILMA HOLATI VA BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARI <i>Shodiyeva Nafosat Hamza qizi</i>	14

TOSHKENT MINTAQASIGA XOS AGROTURIZM RESURSLARI HAMDA INFRATUZILMA HOLATI VA BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARI

Shodiyeva Nafosat Hamza qizi

A. Avloniy nomidagi pedagogik mahorat milliy instituti
 "Aniq va tabiiy fanlar metodikasi" kafedrasida katta o'qituvchisi,
 O'zbekiston Milliy universiteti Iqtisodiyot fakulteti
 Mintaqaviy iqtisodiyot va menejment kafedrasida
 1-kurs tayanch doktoranti
 E-mail: nafosatkhons@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada Toshkent viloyatida agroturizmni rivojlantirish imkoniyatlari, hududning tabiiy, qishloq xo'jaligi, madaniy va infratuzilma resurslari tahlil qilingan. Bo'stonliq, Parkent va Qibray tumanlaridagi tog' va tog'oldi landshaftlari, uzumzorlar, mevali bog'lar, fermer hamda chorvachilik xo'jaliklarining agroturistik salohiyati yoritilgan. Shuningdek, Chimgan, Chorvoq va Beldersoy hududlaridagi turistik obyektlar, mehmonxonalar, kichik mehmon uylari, transport, kommunal va axborot xizmatlarining mavjud holati baholangan.

Kalit so'zlar: agroturizm, Toshkent viloyati, turistik resurslar, qishloq xo'jaligi, turizm infratuzilmasi, fermer xo'jaligi, qishloq turizmi, transport infratuzilmasi, mahalliy iqtisodiyot, barqaror rivojlanish.

Abstract: The article analyses the opportunities for agritourism development in the Tashkent region and examines its natural, agricultural, cultural and infrastructural resources. Particular attention is paid to the agritourism potential of mountain and foothill landscapes, vineyards, fruit orchards, farms and livestock enterprises located in the Bostanlik, Parkent and Kibray districts. The current condition of tourist facilities in Chimgan, Charvak and Beldersay, as well as hotels, guest houses, transport networks, public utilities and information services, is assessed.

Keywords: agritourism, Tashkent region, tourism resources, agriculture, tourism infrastructure, farming, rural tourism, transport infrastructure, local economy, sustainable development.

Абстрактный: В статье проанализированы возможности развития агротуризма в Ташкентской области, а также природные, сельскохозяйственные, культурные и инфраструктурные ресурсы региона. Раскрыт агротуристический потенциал горных и предгорных территорий, виноградников, плодовых садов, фермерских и животноводческих хозяйств Бостанлыкского, Паркентского и Кибрайского районов. Рассмотрено современное состояние туристических объектов Чимгана, Чарвака и Бельдерсая, гостиниц, гостевых домов, транспортных, коммунальных и информационных услуг.

Ключевые слова: агротуризм, Ташкентская область, туристические ресурсы, сельское хозяйство, туристическая инфраструктура, фермерское хозяйство, сельский туризм, транспортная инфраструктура, местная экономика, устойчивое развитие.

Kirish (Введение/Introduction).

Toshkent viloyati O'zbekistonning shimoliy-g'arbiy qismida joylashib, tog'li, vodiylar va daryo landshaftlari uyg'unlashgan hudud sifatida ajralib turadi. Mazkur geografik xilma-xillik qishloq xo'jaligi bilan bevosita bog'liq bo'lgan agroturizmni rivojlantirish uchun mustahkam tabiiy va iqtisodiy zamin yaratadi. Ilmiy tadqiqotlarda qayd etilishicha, agroturizm qishloq hududlarining barqaror rivojlanishida ko'p funksiyali mexanizm bo'lib, u nafaqat daromad manbai, balki ijtimoiy va madaniy tiklanish omili sifatida ham namoyon bo'ladi.

Toshkent viloyatida bog'dorchilik, uzumchilik, chorvachilik va asalarichilik kabi qishloq xo'jaligi tarmoqlarining rivojlanganligi agroturizmni tashkil etish uchun qulay sharoit yaratadi. Shu bilan birga, hududning tabiiy landshaftlari, milliy qishloq turmush tarzi va ekologik toza mahsulotlari turistik jozibadorlikni oshiruvchi muhim omillar hisoblanadi.

Biroq mavjud salohiyatga qaramay, ayrim hududlarda infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, xizmatlar sifati va marketing faoliyatidagi kamchiliklar agroturizm rivojiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu sababli Toshkent mintaqasining agroturizm resurslari hamda infratuzilma holatini baholash, ularning barqaror rivojlanish omillarini aniqlash ilmiy va amaliy jihatdan dolzarb hisoblanadi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili (Обзор литературы/Literature review).

Qishloq xo'jaligi va turizm integratsiyasi natijasida shakllanadigan agroturizm modeli qishloq hududlarini barqaror rivojlantirishning muhim omillaridan biri sifatida baholandi. Bernués va hammualliflar qishloq xo'jaligi tizimlarining ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy barqarorligi o'zaro uyg'un holda rivojlanishi zarurligini asoslab, qishloq hududlarida turizm xizmatlarini rivojlantirish mahalliy iqtisodiyotning barqarorligini ta'minlashini ta'kidlaydilar [1].

Cai va hammualliflar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda ijtimoiy-ekologik tizimlarning uyg'un rivojlanishi, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish hamda mahalliy aholining turizm faoliyatidagi ishtiroki agroturizmning uzoq muddatli rivojlanishida muhim omil ekanligi ilmiy jihatdan isbotlangan [2]. Fraser va hammualliflar esa qishloq hududlarida tabiiy landshaftlar va biologik xilma-xillikni saqlash agroturizmning asosiy ustunliklaridan biri ekanligini qayd etib, ekologik resurslarni muhofaza qilish turistik jozibadorlikni oshirishini ko'rsatganlar [3].

O'zbekiston olimlari tomonidan ham agroturizmning nazariy va amaliy jihatlarini keng o'rganilgan. Mirzaev va Alieva turizm infratuzilmasi, hududiy turistik resurslar hamda turizm xizmatlari tizimining rivojlanishi agroturizmni samarali tashkil etishning asosiy shartlaridan biri ekanligini ta'kidlaydilar [4].

Patterson va Aslam tomonidan O'zbekiston misolida olib borilgan zamonaviy tadqiqotda agroturizm mamlakatning qishloq hududlarini rivojlantirish, aholi daromadlarini oshirish hamda barqaror turizmni shakllantirishning istiqbolli yo'nalishi sifatida baholangan. Mualliflar

agroturizmni rivojlantirishda davlat siyosati, infratuzilma va raqamli marketingning o'ri alohida ahamiyatga ega ekanligini qayd etganlar [5].

Baymuradova tomonidan Samarqand viloyati misolida amalga oshirilgan ilmiy tadqiqotda agroturizmning ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini baholash usullari ishlab chiqilib, ushbu faoliyatning qishloq aholisi bandligini oshirish va tadbirkorlikni rivojlantirishdagi ahamiyati asoslab berilgan [6].

Amirovning ilmiy ishida hududlarning tabiiy-iqlim sharoiti, qishloq xo'jaligi ixtisoslashuvi va infratuzilma darajasi agroturizm rivojlanishining asosiy omillari sifatida tahlil qilingan hamda hududiy ixtisoslashuv asosida agroturistik yo'nalishlarni shakllantirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqilgan [7].

Sayfulloev agroturizm sohasiga investitsiyalarni jalb qilish, davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish hamda investitsion muhitni yaxshilash orqali agroturizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish zarurligini ilmiy asoslab bergan [8]. Tog'aymurodov esa qishloq hududlarida agroturizmni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish, xizmatlar sifatini oshirish va mahalliy aholini turizm biznesiga jalb etish masalalarini tadqiq etgan [9].

Tadqiqotni amalga oshirishda foydalanilgan usullar (Методы /Methods).

Toshkent viloyati milliy va xalqaro turizm bozorida raqobatbardoshlikka ega bo'lib, uzoq muddatli istiqbolida iqtisodiy samaradorlikni ta'minlaydii(1-jadvalga qarang).

1-jadval.

Toshkent viloyatida agroturizm resurslari¹

Resurs turi	Asosiy obyektlar va yo'nalishlar	Agroturizmning ahamiyati
Tabiiy resurslar	- Bo'stonliq tog'lari va o'rmonlari - Angren va Chirchiq daryolari - Qurama tizmasi - Hosildor yerlar	Tabiat qo'ynida qishloq turmushini his qilish, dala ishlarida ishtirok, ekoturizm bilan uyg'unlik
Qishloq xo'jaligi	- Parkent uzumzorlari - Qibray fermer xo'jaliklari - Olma va gilos bog'lari - Chorvachilik xo'jaliklari	Uzum terimi, degustatsiya, sabzavot va polizchilik tajribasi, chorvachilikni kuzatish
Madaniy resurslar	- Milliy urf-odatlar - Navro'z va hosil bayramlari - Milliy oshxona (palov, somsa) - Xalq hunarmandchiligi	Sayyohlar milliy an'analar bilan tanishadi, taom tayyorlash jarayonida ishtirok etadi, suvenirlar xarid qiladi
Infratuzilma	- Mehmon uylari va xostellar - Transport tarmoqlari (avtobus, taksi, temir yo'l) - Kommunal xizmatlar (suv, elektr, internet) - Turizm markazlari	Sayyohlar uchun qulaylik yaratadi, xizmat sifatini oshiradi, qishloq turizmini ommalashtiradi
Iqtisodiy va istiqbol	- Investitsiya imkoniyatlari - Marketing va reklama - Ekologik barqarorlik - Kadrlar tayyorlash	Uzoq muddatli rivojlanishni ta'minlaydi, resurslarni tejash, turizm mutaxassislarini yetishtirish

1-Jadvaldan ko'rinib turibdiki, Toshkent viloyatida agroturizm resurslari tabiiy sharoitlardan tortib, qishloq xo'jaligi mahsulotlari, milliy madaniyat va infratuzilma obyektlarigacha keng qamrovli. Ular sayyohlar

uchun qishloq turmushini yaqindan his qilish, mahalliy mahsulotlarni tatib ko'rish va madaniy an'analar bilan tanishish imkoniyatini yaratadi.

Toshkent viloyati Bo'stonliq tumanidagi kiyik fermasining agroturizmni rivojlantirishdagi o'ri. Toshkent viloyati O'zbekiston Respublikasida turizm va agroturizmni rivojlantirish uchun yuqori salohiyatga ega hududlardan biri hisoblanadi. Viloyatning Bo'stonliq tumani tog' va tog'oldi landshaftlari, qulay iqlim sharoiti hamda boy rekreatsion resurslari bilan ajralib turadi. Hududda shakllanib borayotgan kiyik (maral) fermalari agroturizmning innovatsion shakli sifatida qishloq xo'jaligi faoliyatini turistik xizmatlar bilan integratsiyalash imkonini yaratmoqda. Tadqiqotchilar ta'kidlashicha, agroturizm qishloq hududlarida iqtisodiy diversifikatsiyani ta'minlovchi muhim omillardan biri hisoblanadi.

Sharobchilik sohasi ham agroturizmning muhim o'rin tutadi. Mahalliy vinodelnaylar sayyohlarga turli navdagi sharoblarni tatib ko'rish imkoniyatini yaratadi. Bu tajriba sayyohlar uchun madaniy va gastronomik turizm bilan uyg'unlashgan holda taqdim etiladi. Uzumzorlarda sayyohlar nafaqat degustatsiya, balki uzum terimi jarayonida ham ishtirok etishlari mumkin. Bu ularga mahalliy turmush tarzini his qilish va qishloq xo'jaligi jarayonlarini yaqindan ko'rish imkoniyatini beradi. Uzumchilik va sharobchilik agroturizmning asosiy yo'nalishlaridan biri sifatida Toshkent viloyatida keng rivojlanmoqda. Bu sohadagi imkoniyatlar mahalliy iqtisodiyotga ham katta hissa qo'shadi.

Qibray tumanidagi fermer xo'jaliklari sabzavotchilik va polizchilik sohasida sayyohlar uchun ochiq. Bu yerda mehmonlar mahalliy turmush tarzini yaqindan ko'rishlari va dala ishlarida ishtirok etishlari mumkin. Poliz mahsulotlari, xususan qovun va tarvuzlar sayyohlar uchun qiziqarli tajriba yaratadi. Mavsumiy tadbirlar orqali sayyohlar mahalliy mahsulotlarni to'g'ridan-to'g'ri daladan tatib ko'rish imkoniga ega bo'lalilar. Sabzavotchilik sohasi agroturizmning muhim o'rin tutadi. Sayyohlar mahalliy aholi bilan muloqot qilishlari va ularning turmush tarzini his qilishlari mumkin. Polizchilik va sabzavotchilik agroturizmning asosiy resurslari sifatida Toshkent viloyatida keng rivojlanmoqda. Bu sohadagi imkoniyatlar sayyohlar uchun katta qiziqish uyg'otadi.

Toshkent viloyatidagi olma va gilos bog'lari sayyohlar uchun qiziqarli tajriba yaratadi. Mavsumiy festivallar va tadbirlar mahalliy iqtisodiyotga ham hissa qo'shadi. Mevachilik sohasi agroturizmning muhim o'rin tutadi. Sayyohlar mahalliy mahsulotlarni to'g'ridan-to'g'ri bog'dan tatib ko'rishlari mumkin. Gilos va olma bog'lari sayyohlar uchun mavsumiy tadbirlar tashkil etishda muhim ahamiyatga ega. Bu tadbirlar mahalliy iqtisodiyotga ham hissa qo'shadi. Mevachilik va bog'dorchilik agroturizmning asosiy resurslari sifatida Toshkent viloyatida keng rivojlanmoqda. Bu sohadagi imkoniyatlar sayyohlar uchun katta qiziqish uyg'otadi.

Toshkent viloyatidagi qishloq xo'jaligi mahsulotlari sayyohlar uchun suvenir sifatida ham taklif etiladi. Masalan, quritilgan meva va sabzavotlar sayyohlar tomonidan katta qiziqish bilan xarid qilinadi. Mahsulotlarni qayta ishlash sohasi agroturizmning muhim o'rin tutadi. Mahalliy zavod va korxonalar sayyohlar uchun ekskursiya xizmatlari ko'rsatadi. Qayta ishlangan mahsulotlar, masalan sharbat va murabbo sayyohlar uchun qiziqarli tajriba yaratadi. Bu mahsulotlar suvenir sifatida ham taklif etiladi. Mahsulotlarni qayta ishlash va suvenirlar agroturizmning asosiy resurslari sifatida Toshkent viloyatida keng rivojlanmoqda. Bu sohadagi imkoniyatlar mahalliy iqtisodiyotga ham katta hissa qo'shadi.

Toshkent viloyati turizm infratuzilmasi. Turizm infratuzilmasi har qanday hududning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishida hal qiluvchi rol o'ynaydi, chunki u sayyohlar uchun qulaylik yaratish, mahalliy aholi turmush darajasini oshirish va madaniy hamda tabiiy resurslarni samarali targ'ib qilish imkoniyatini beradi; zamonaviy mehmonxonalar, dam olish maskanlari, transport tarmoqlari, kommunal xizmatlar va axborot markazlari sayyohlarning sayohat tajribasini yuqori darajada ta'minlaydi, ularning hududga qayta-qayta tashrif buyurishini rag'batlantiradi; infratuzilma rivojlanishi orqali qishloq xo'jaligi mahsulotlari bozorga tez va samarali yetkaziladi, mahalliy iqtisodiyotda yangi ish o'rinlari

¹ Muallif ishlamasi

yaratiladi, madaniy an'analar va milliy oshxona keng targ'ib qilinadi; shu bilan birga elektr, suv ta'minoti va internet xizmatlari barqaror turizmni ta'minlab, ekologik madaniyatni rivojlantiradi, natijada turizm infratuzilmasi nafaqat sayyohlar uchun qulaylik, balki hududning uzoq muddatli iqtisodiy samaradorligi va xalqaro raqobatbardoshligini ta'minlaydi.

"Chorvoq" turistik zonasi viloyat turizm infratuzilmasining markazi hisoblanadi. Unda suv sporti, qayiqda sayr qilish, plyaj zonalar va piknik maydonlari tashkil etilgan. Bu hudud sayyohlar uchun yilning turli fasllarida qiziqarli tajriba yaratadi.

Chimgan va Beldersoy hududlari tog'-chang'i kurortlari sifatida mashhur. Bu yerda qishik sport turlari uchun infratuzilma yaratilgan. Zamonaviy liftlar, sport inshootlari va dam olish maskanlari sayyohlar oqimini ko'paytirmoqda.

Mehmonxonalar va kichik mehmon uylari turizm infratuzilmasining muhim qismi hisoblanadi. Mahalliy aholi tomonidan tashkil etilgan xostellar sayyohlarga milliy an'analarni his qilish imkoniyatini yaratadi. Transport infratuzilmasi ham turizmga hal qiluvchi ahamiyatga ega. Toshkentdan Chimgan va Chorvoqqa olib boruvchi yo'llar rekonstruksiya qilinmoqda. Avtobus va taksi xizmatlari sayyohlar uchun qulaylik yaratadi. Temir yo'l yo'nalishlari orqali Chirchiq va Angrenga qatnovlar tashkil etilgan. Bu yo'nalishlar qishloq hududlariga sayyohlarni arzon va tez yetkazish imkoniyatini yaratadi. Kommunal xizmatlar va aloqa infratuzilmasi turizmga muhim. Elektr, suv ta'minoti va internet xizmatlari sayyohlar uchun qulaylik yaratadi. Bu xizmatlar barqaror turizmni ta'minlaydi.

Toshkent viloyatida agroturizmni rivojlantirishda transport infratuzilmasi hal qiluvchi ahamiyatga ega. Ayniqsa, Bo'stonliq va Parkent tumanlariga olib boruvchi yo'llar sifatini yaxshilash sayyohlar oqimini oshirishga xizmat qiladi. Yo'llar holati yaxshi bo'lmasa, turistlar qishloq hududlariga borishda qiyinchilikka duch keladilar.

1-jadval

Toshkent viloyati turizm infratuzilmasi jadvali²

Infratuzilma turi	Asosiy obyektlar va yo'nalishlar	Ahamiyati
Turistik zonalar	"Chorvoq" turistik zonasi, Chimgan, Beldersoy	Suv sporti, tog'-chang'i kurortlari, dam olish maskanlari
Mehmonxonalar	Zamonaviy mehmonxonalar, kichik mehmon uylari, xostellar	Sayyohlar uchun qulay yashash va milliy an'analarni his qilish
Transport tarmoqlari	Avtomobil yo'llari, avtobus va taksi xizmatlari, temir yo'l yo'nalishlari	Sayyohlarni qishloq va kurort hududlariga yetkazish
Kommunal xizmatlar	Elektr ta'minoti, suv manbalari, internet va aloqa	Barqaror turizm va sayyohlar uchun qulaylik
Axborot xizmatlari	Turizm markazlari, gid va ekskursiya xizmatlari	Sayyohlarga ma'lumot berish va xizmat sifatini oshirish

Tahlil va natijalarlar (Анализ и результаты/Analysis and results).

Avtobus va taksi xizmatlari agroturizmga muhim o'rin tutadi. Qishloq hududlariga muntazam qatnovlar tashkil etilishi sayyohlar uchun qulaylik yaratadi. Hozirgi paytda ayrim tumanlarda transport xizmatlari cheklangan bo'lib, bu agroturizm imkoniyatlarini to'liq ro'yobga chiqarishga to'sqinlik qiladi.

Temir yo'l infratuzilmasi ham agroturizmga muhim ahamiyatga ega. Masalan, Chirchiq va Angren yo'nalishlari orqali sayyohlar qishloq hududlariga tez va arzon narxda yetib borishlari mumkin. Bu infratuzilmani rivojlantirish agroturizmni ommalashtirishga yordam beradi. Transport infratuzilmasini yaxshilash nafaqat sayyohlar uchun,

balki mahalliy aholi uchun ham katta ahamiyatga ega. Yo'llar va qatnov tizimining rivojlanishi qishloq xo'jaligi mahsulotlarini bozorga yetkazishda ham samaradorlikni oshiradi.

Bo'stonliq va Parkent tumanlaridagi mehmonxonalar agroturizmni qo'llab-quvvatlashda muhim. Biroq ularning sifatini oshirish va xizmat turlarini kengaytirish zarur. Sayyohlar qishloq turmushini his qilish bilan birga zamonaviy sharoitda dam olishni ham xohlaydilar. Qishloq hududlarida kichik mehmon uylari va xostellar tashkil etish agroturizmni rivojlantirishda samarali yo'l hisoblanadi. Bu uylar mahalliy aholi tomonidan boshqarilishi sayyohlar uchun milliy an'analarni yaqindan his qilish imkoniyatini yaratadi. Dam olish maskanlari, xususan, tabiat qo'ynidagi kichik turizm markazlari sayyohlar uchun katta qiziqish uyg'otadi. Bu markazlarda milliy oshxona, hunarmandchilik mahsulotlari va mahalliy madaniyat namoyish etiladi.

Mehmonxonalar va dam olish maskanlari infratuzilmasi agroturizmni rivojlantirishda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Bu obyektlarning sifatini oshirish va xizmat turlarini kengaytirish sayyohlar oqimini ko'paytirishga yordam beradi.

Qishloq hududlaridagi elektr ta'minoti agroturizm faoliyatini samarali tashkil etishda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Ayrim tumanlarda elektr ta'minotida uzilishlar mavjud bo'lib, bu sayyohlar uchun noqulaylik tug'diradi. Suv ta'minoti ham agroturizmga muhim ahamiyatga ega. Qishloq hududlaridagi suv manbalari sayyohlar uchun qulaylik yaratadi. Biroq ayrim hududlarda suv ta'minoti yetarli darajada rivojlanmagan. Internet va aloqa xizmatlari agroturizmga muhim ahamiyatga ega. Sayyohlar qishloq hududlarida ham zamonaviy aloqa xizmatlaridan foydalanishni xohlaydilar. Bu xizmatlarni rivojlantirish sayyohlar uchun katta qulaylik yaratadi. Kommunal xizmatlar va ta'minot infratuzilmasi agroturizmni rivojlantirishda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Bu xizmatlarni yaxshilash sayyohlar oqimini ko'paytirishga yordam beradi.

Xulosa va takliflar (Выводы и предложения/Conclusion).

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, Toshkent mintaqasi agroturizmni rivojlantirish uchun boy tabiiy, qishloq xo'jaligi va madaniy resurslarga ega. Bo'stonliq, Parkent, Qibray va boshqa tumanlarda mavjud tog' landshaftlari, uzumzorlar, mevali bog'lar, fermer xo'jaliklari hamda milliy urf-odatlar hududning agroturistik salohiyatini shakllantiruvchi asosiy omillar hisoblanadi. Shu bilan birga, Chorvoq, Chimgan va Beldersoy turistik zonalarining mavjudligi agroturizm xizmatlarini diversifikatsiya qilish va sayyohlar oqimini ko'paytirish uchun qulay imkoniyat yaratadi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, hududda transport, mehmon uylari, kommunal xizmatlar va axborot infratuzilmasini rivojlantirish bo'yicha ijobiy natijalarga erishilgan bo'lsa-da, ayrim qishloq hududlarida yo'l infratuzilmasi, zamonaviy joylashtirish vositalari, raqamli xizmatlar va marketing faoliyatining yetarli darajada rivojlanmaganligi agroturizm salohiyatidan to'liq foydalanishga to'sqinlik qilmoqda.

Shuningdek, agroturizm xizmatlarini fermer xo'jaliklari faoliyati bilan kompleks integratsiya qilish, mahalliy mahsulotlarni turistik brend sifatida shakllantirish hamda mavsumiy turistik dasturlarni kengaytirish zarurati mavjudligi aniqlandi. Bu esa qishloq aholisi bandligini oshirish, qo'shimcha daromad manbalarini yaratish va hududlarning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalariga asoslanib quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

- Toshkent mintaqasida agroturizmning hududiy rivojlanish dasturini ishlab chiqish va resurslar pasportini shakllantirish;
- Bo'stonliq, Parkent va Qibray tumanlarida agroturizm klasterlarini tashkil etish hamda fermer xo'jaliklarini turizm faoliyatiga keng jalb etish;
- Qishloq hududlarida mehmon uylari, kempinglar va oilaviy turizm obyektlarini rivojlantirishni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash;
- Agroturizm obyektlariga olib boruvchi avtomobil yo'llari, navigatsiya tizimlari, internet va boshqa muhandislik-kommunikatsiya infratuzilmasini modernizatsiya qilish;

² Muallif ishlanmasi

- Mahalliy qishloq xo'jaligi mahsulotlari, milliy taomlar va hunarmandchilik mahsulotlarini yagona hududiy turizm brendi asosida ichki va xalqaro bozorlarda targ'ib qilish;

- Agroturizm sohasida faoliyat yuritayotgan tadbirkorlar va fermerlar uchun marketing, servis va raqamli texnologiyalar bo'yicha malaka oshirish dasturlarini tashkil etish.

Mazkur takliflarni amaliyotga joriy etish Toshkent mintaqasining agroturizm salohiyatidan samarali foydalanish, turizm infratuzilmasi sifatini oshirish, yangi ish o'rinlarini yaratish hamda hududning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar (Литературы/ References):

1. Bernués A., Ruiz R., Olaizola A., Villalba D., Casasús I. Sustainability of pasture-based livestock farming systems in the European Mediterranean context: Synergies and trade-offs // *Livestock Science*. 2011. Vol. 139. P. 44–57.
2. Cai L., Zhao J., Chen J. Coevolutionary dynamics in the grass-livestock social-ecological system of China's alpine pastoral areas // *PLOS ONE*. 2025. Vol. 20.
3. Fraser M., Vallin H., Roberts B. Grassland-based livestock farming and biodiversity: An invited review // *Animal*. 2022. Vol. 16.
4. Mirzaev M.A., Alieva M.T. Turizm asoslari. O'quv qo'llanma. – Toshkent: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2011. – 288 b.
5. Patterson I., Aslam M.U. Agritourism as an Emerging Sustainable Tourism Industry in Uzbekistan // *Sustainability*. 2024. Vol. 16. Article 7519.
6. Baymuradova I.Sh. Qishloq hududlarini rivojlantirishda agroturizmning iqtisodiy-ijtimoiy samaradorligini baholash (Samarqand viloyati misolida): dis. (08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti). – 2025.
7. Amirov A.M. Agroturizmni rivojlantirishning hududiy xususiyatlari va istiqbolli yo'nalishlari (Samarqand viloyati misolida): PhD dissertatsiyasi. – Samarqand: SamDU, 2023.
8. Sayfulloev O.O. Agroturizm sohasiga investitsiyalarni jalb etish va ularni samarali boshqarish mexanizmini takomillashtirish: PhD avtoreferati (08.00.17). – Buxoro, 2024.
9. Tog'aymurodov E.B. Qishloqda agroturizmni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo'llari (Samarqand viloyati misolida): dis. (08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati). – 2023.